

POWIATOWY URZĄD PRACY w SIERPCU

ul. Witosa 2, 09-200 Sierpc,

Sekretariat tel./fax 024- 275-42-12 , Dział Informacji, Ewidencji i Świadczeń 024-27546-56,
Dział Usług Rynku Pracy , Dział Instrumentów Rynku Pracy : 024-275-41-12, e-mail: wase@praca.gov.pl

MONITORING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH w POWIECIE SIERPECKIM w 2011 roku

MARZEC 2012 ROK

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp	2
2.	Analiza bezrobocia według zawodów i PKD	4
2.1	Ogólne dane dotyczące bezrobocia w powiecie sierpeckim	5
2.2	Struktura bezrobotnych według zawodów	6
2.2.1	Bezrobotni ogółem	6
2.2.2	Bezrobotne kobiety	9
2.2.3	Bezrobotni absolwenci	10
2.2.4	Długotrwale bezrobotni	11
2.3	Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy (PKD)	13
3.	Analiza ofert pracy według zawodów	14
3.1	Oferty pracy według zawodów	14
4.	Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych	17
5.	Podsumowanie i wnioski	22
6.	Aneks statystyczny (tabele wynikowo - bazowe)	25

1. WSTĘP

Bezrobocie powstaje, gdy osoby zdolne i gotowe do podjęcia pracy nie znajdują zatrudnienia. Wielkość bezrobocia w Polsce kwalifikuje do określenia tego stanu mianem zjawiska społecznego. Stąd też działania zmierzające do zmniejszania rozmiarów tego zjawiska, czy jego likwidacji, określono ustawą jako zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Dla zastosowania skutecznych metod i form walki z bezrobociem niezbędne jest poznanie mechanizmów oraz zmian zachodzących na rynku pracy.

Temu celowi służą opracowywane analizy i sprawozdania. Praktycznego materiału analitycznego dostarcza prowadzony jako zadanie samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy, „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych”. Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu zgodnie z zapisem art.9 ust 1 pkt. 9 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 roku Nr 69 poz. 415 z póź. zm.) opracował raport z Monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych za 2011r.

Wskaźnikiem charakteryzującym rozmiary bezrobocia jest stopa bezrobocia określana ilorazem bezrobotnych i aktywnych zawodowo w danej kategorii ludności. W 2011 roku w Polsce wartość ta miała ogólnie tendencję spadkową : od 13,1 % w styczniu, do 12,5 % na koniec grudnia 2011r. Wyjątek w tym czasie stanowi miesiąc luty i marzec, w których odnotowano odpowiednio : 13,4% i 13,3% stopy bezrobocia. Stopa bezrobocia w powiecie sierpeckim na koniec grudnia 2011 roku ukształtowała się na poziomie 22,9 %.

Cel opracowania

Wdrożenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych posłuży w szczególności do :

- określenia kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo – kwalifikacyjnej na lokalnych, regionalnych i krajowym rynku pracy,
- stworzenie bazy informacyjnej dla opracowania przyszłych struktur zawodowo – kwalifikacyjnych w układzie lokalnym, regionalnym i krajowym,
- określenia odpowiednich kierunków szkoleń bezrobotnych,
- bieżącej korekty poziomu, struktury, treści kształcenia zawodowego i ustawicznego,
- usprawnienia poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy,
- ułatwienia realizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich zatrudnienia.

Podstawa opracowania

- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20.04.2004r. (Dz.U. z 2008r. nr 69, poz. 415 z póź. zm.),
- załącznik nr 2 do sprawozdania MPiPS – 01 Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz ofert pracy,
- załącznik nr 3 do sprawozdania MPiPS – 01 Bezrobotni oraz oferty pracy wg. zawodów i specjalności,
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27.04.2010r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. Nr 82 z dnia 17 maja 2010r., poz. 537),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24.12.2007r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U Nr 251 poz.1885 z dnia 31 grudnia 2007r.).

Metodologia opracowania

Dynamiczna sytuacja na rynku pracy wymusza elastyczne działania w zakresie dostosowania systemu kształcenia do zmieniającego się zapotrzebowania pracodawców na kwalifikacje zasobów ludzkich. Realizowanie tego zamierzenia wymaga zastosowania sprawnego systemu informacyjnego opartego na weryfikacji i analizie bieżących danych dotyczących poziomu i struktury bezrobocia oraz ofert pracy. W tym celu opracowano w Departamencie Rynku Pracy MGPIPS Metodologię wyodrębniania zawodów deficytowych

i nadwyżkowych. Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest procesem systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania się popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno - zawodowym oraz formułowanie na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz. Dane te stanowią niezbędne informacje dla prawidłowego funkcjonowania systemu szkolenia osób pozostających bez pracy oraz kształcenia zawodowego.

Przez **zawód deficytowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie, (*stosunek średniomiesięcznego napływu ofert pracy do PUP w danym zawodzie do średniomiesięcznej rejestracji osób bezrobotnych w tym samym zawodzie i w tym samym okresie czasu* i jest większy od 1,1).

Przez **zawód nadwyżkowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie, (*stosunek średniomiesięcznego napływu ofert pracy do PUP w danym zawodzie do średniomiesięcznej rejestracji osób bezrobotnych w tym samym zawodzie i w tym samym okresie czasu* i jest mniejszy od 0,9).

Natomiast, jeżeli stosunek ten zawiera się w przedziale od 0,9 do 1,1 to zawód należy uważać za **zawód zrównoważony**, czyli wykazujący równowagę na rynku pracy.

Niniejsze opracowanie jest sporządzone w oparciu o tablice wynikowe przygotowane przez Główny Urząd Statystyczny i zaimplementowane do Systemu Informatycznego SYRIUSZ. Aplikacja (MZ) pozwala na wykorzystanie w formie edycji zestawień zawierających wyliczone wskaźniki umożliwiające określenie zawodów deficytowych i nadwyżkowych, jak również pozwala na przeprowadzenie analizy i interpretację uzyskanych wyników.

Analiza niniejsza powstała w oparciu o klasyfikację zawodów i specjalności wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27.04.2010r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. Nr 82 z dnia 17 maja 2010r., poz.537). Klasyfikacja jest pięciopoziomowym, hierarchicznie usystematyzowanym zbiorem zawodów i specjalności występujących na rynku pracy. Grupuje poszczególne zawody (specjalności) w coraz bardziej zagregowane grupy oraz ustala ich symbole i nazwy. Struktura klasyfikacji jest wynikiem grupowania zawodów na podstawie podobieństwa klasyfikacji zawodowych wymaganych dla realizacji zadań danego zawodu (specjalności), z uwzględnieniem obydwu aspektów kwalifikacji tj., ich poziomu i specjalizacji. Struktura klasyfikacji obejmuje 10 wielkich grup zawodowych, 43 dużych grup zawodowych, 132 średnich grup zawodowych oraz 444 grupy elementarne, które zawierają 2.360 zawodów i specjalności.

W statystyce Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej stosowane jest kryterium klasyfikowania bezrobotnych poprzednio pracujących według zawodu, w którym chcieliby pracować i do wykonywania którego mają odpowiednie kwalifikacje potwierdzone świadectwem szkolnym, bądź innym dokumentem lub osoby te posiadają staż pracy w danym zawodzie (udokumentowana ciągłość pracy w okresie minimum 1 rok w określonym zawodzie). Bezrobotni, którzy nie pracowali przed nabyciem statusu bezrobotnego, kwalifikowani są według zawodu wyuczonego.

Opracowany dokument zawiera analizę skali i struktury bezrobocia w grupach i zawodach oraz popytu na pracę dla poszczególnych zawodów z punktu widzenia zgłaszanych ofert pracy do Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) w Sierpcu. Bada zawody wykazujące deficytowość lub nadwyżkę pracowników oraz określa kierunki zmian w odniesieniu do zawodów wywierających największy wpływ na rynek pracy.

Analiza ta jest skierowana do jednostek samorządu terytorialnego, szkół ponadgimnazjalnych, wyższych uczelni, jednostek szkolących, centrów kształcenia ustawicznego oraz wszystkich zajmujących się polityką zatrudnienia.

Celem niniejszej analizy jest ukazanie sytuacji na lokalnym rynku pracy na koniec 2011 roku, a w szczególności w jaki sposób kształtowało się bezrobocie wśród zawodów oraz w jakich zawodach pracodawcy najczęściej składali zapotrzebowanie na pracowników.

2. ANALIZA BEZROBOCIA WEDŁUG ZAWODÓW

Proces diagnozowania, będący przedmiotem rozważań w tej części opracowania, wymaga wszechstronnej analizy sytuacji na rynku pracy. W części pierwszej przeanalizowana zostanie ogólna sytuacja na rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem struktury podaży pracy według zawodów. Natomiast w kolejnych fragmentach zostanie dokonana ocena struktury ofert pracy według zawodów oraz pokazane zostaną zawody nadwyżkowe i deficytowe, występujące w powiecie sierpeckim, który swym działaniem obejmuje jednostki terytorialne : miasto Sierpc oraz gminy : Gozdowo, Mochowo, Rościszewo, Sierpc, Szczutowo i Zawidz.

2.1. Ogólne dane dotyczące bezrobocia w powiecie sierpeckim

Stopa bezrobocia w powiecie sierpeckim na koniec 2011 roku kształtowała się na poziomie 22,9% tj. o 3,5 punktu procentowego powyżej stopy bezrobocia na koniec 2010r. w powiecie sierpeckim i nadal jest wyższa od stopy bezrobocia w Województwie Mazowiecki (9,9%). Dynamikę stopy bezrobocia w powiecie sierpeckim przedstawia tabela nr 1.

Tabela nr 1

Stopa bezrobocia w powiecie sierpeckim w ostatnich 3 latach na koniec 2011 roku

	2009 (%)	2010 (%)	2011 (%)
Kraj	12,1	12,3	12,5
Województwo Mazowieckie	9,0	9,4	9,9
Powiat Sierpecki	18,5	19,4	22,9

Według stanu na koniec 2011 roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy wyniosła 4353 osób, z czego 54% stanowiły kobiety tj. 2350 osób. W stosunku do roku 2010 nastąpił wzrost zarejestrowanych kobiet o 3%. Wśród ogółu bezrobotnych 17 % stanowiły osoby z prawem do zasiłku tj. 742 osoby, jest to spadek w stosunku do końca roku ubiegłego o 2,3 %.

Tabela nr 2

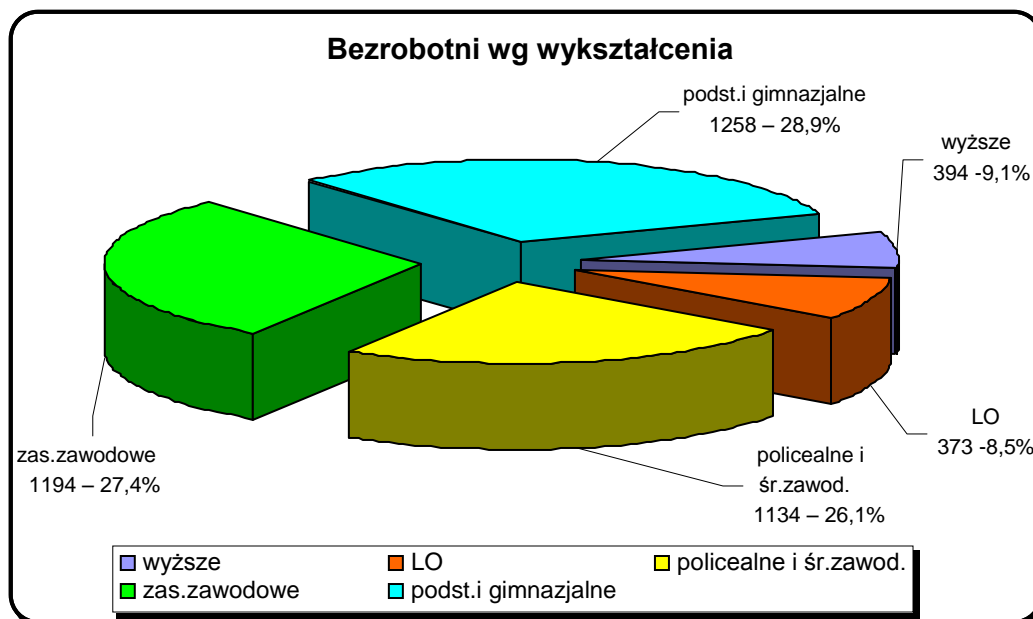
Bezrobotni w powiecie sierpeckim na koniec 2011 roku

Kategorie bezrobotnych	Liczba w osobach	W odsetkach [%]
Bezrobotni ogółem	4353	100
w tym kobiety	2350	54
Bezrobotni absolwenci ogółem	305	100
w tym kobiety	181	59,3
Bezrobotni powyżej 12 miesięcy ogółem	1400	100
w tym kobiety	745	53,2

W powiecie sierpeckim 65,8 % ogółu bezrobotnych stanowiły osoby zamieszkujące tereny wiejskie. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkających na wsi według stanu na koniec 2011 roku wyniosła 2866 osób.

Analiza struktury bezrobotnych według poziomu wykształcenia wykazuje, że największy procent (28,9 % ogółu bezrobotnych) stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym - 1258 osób. Strukturę kolejnych grup według poziomu wykształcenia przedstawia poniższy wykres.

Wykres Nr 1
Bezrobotni według poziomu wykształcenia stan na koniec 2011 roku.

2.2. Struktura bezrobotnych według zawodów

W końcu 2011 roku z 4353 zarejestrowanych bezrobotnych zdecydowana większość tj. 2916 (67 %), to osoby poprzednio pracujące. Z ogółu bezrobotnych 3453 osoby posiadały zawód wyuczony bądź wykonywany; stanowili oni 79,3%. W przedmiotowym opracowaniu przede wszystkim ta populacja będzie poddana analizie.

2.2.1 Bezrobotni ogółem

Tabela nr 3 przedstawia porównanie struktury procentowej bezrobocia w układzie grup wielkich na koniec 2011 roku w ostatnich trzech latach 2009 – 2011.

Tabela nr 3
Struktura procentowa bezrobotnych (według grup wielkich zawodów) w latach 2009 – 2011

Lp.	Nazwa grupy wielkiej	Rok		
		2009	2010	2011
		[%]		
1.	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,1	0,2	0,3
2.	Specjaliści	7,7	7,6	8,4
3.	Technicy i inny średni personel	17,2	14,7	16,5
4.	Pracownicy biurowi	3,4	3,8	3,7
5.	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	13,9	25,1	24,9
6.	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	4,3	4,1	3,7

7.	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	30,7	28,5	28,1
8.	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	3,3	4,2	3,5
9.	Pracownicy przy pracach prostych	17,1	11,8	10,9
10.	Siły zbrojne	0,0	0,0	0,0
	Bez zawodu	17,2	17,9	20,7*)

*) - % do ogółu bezrobotnych na koniec 2011r.

Dokonana analiza bezrobotnych w powiecie sierpeckim na podstawie wielkich grup klasyfikacji zawodów (kod jednocyfrowy) pokazuje, że największy odsetek stanowi grupa siódma tj. *Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy* – 28,1% ogółu bezrobotnych w zawodach, podobnie jak w latach poprzednich. Z powyższej tabeli wynika, że od kilku lat następuje stały wzrost procentowego udziału grupy pierwszej – Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy; drugiej – Specjaliści. W porównaniu do okresu poprzedniego utrzymuje się zatem tendencja do pogarszania pozycji konkurencyjnej bezrobotnych, poszukujących pracy w zawodach tych grup. Świadczy to o pogłębiającym się niedopasowaniu struktury kwalifikacyjnej przedstawicieli tych wielkich grup zawodowych do oferowanych na lokalnym rynku pracy wolnych miejsc pracy. Jest to tym bardziej niepokojące, że stabilizuje się liczba poszukujących pracy z wykształceniem średnim zawodowym. Może to wynikać pośrednio z nieodpowiedniej struktury kształcenia. Ponadto zauważono znaczny spadek w grupie dziewiątej – *Pracownicy przy pracach prostych* oraz grupie szóstej – *Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy*. Pozostałe zaś grupy zawodowe utrzymują się na poziomie stałym.

Osoby bez zawodu stanowią 20,7% ogółu zarejestrowanych. Jest to grupa obejmująca przede wszystkim osoby z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym, osoby posiadające wykształcenie średnie ogólnokształcące, jak również osoby młode, które ukończyły szkołę średnią zawodową, jednakże nie obroniły tytułu zawodowego. Osoby te wymagają przyuczenia do zawodu poprzez uczestnictwo w szkoleniach oraz objęcie tych osób instrumentami rynku pracy .

Generalnie, na rynku pracy powiatu sierpeckiego, kwalifikacje osób poszukujących pracy w największym stopniu nie odpowiadają zapotrzebowaniu zgłaszanemu przez pracodawców w 8 zawodach elementarnych, co jest liczbą mniejszą o 1 od obserwacji mających miejsce w końcu 2010r., mimo że bezrobotni pojawiają się prawie we wszystkich zawodach i specjalnościach, w układzie kodów sześciocyfrowych (tab. 4). W porównaniu do roku poprzedniego, nie zmniejszyła się zatem liczba zawodów, dla których najtrudniej było pozyskać oferty zatrudnienia. W większości stale były to zawody, które utrzymują rangę szczególnie często występujących wśród bezrobotnych na lokalnym rynku pracy.

Tabela nr 4
Zarejestrowani bezrobotni według zawodów -
stan na koniec 2010r.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Ilość	[%] do ogółu
1.	522301	Sprzedawca*	304	7,0
2.	515303	Robotnik gospodarczy	283	6,5
3.	753105	Krawiec*	121	2,8
4.	931301	Robotnik budowlany	121	2,8
5.	331403	Technik ekonomista*	117	2,7
6.	753303	Szwaczka	95	2,2
7.	722204	Ślusarz*	87	2,0
8.	311504	Technik mechanik*	81	1,9
9.	961302	Robotnik placowy	63	1,4
10.	711202	Murarz*	62	1,4
11.	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	59	1,3
12.	235107	Pedagog	55	1,2
13.	723103	Mechanik pojazdów samochodowych*	48	1,1
14.	512001	Kucharz*	47	1,0
15.	411004	Technik prac biurowych*	40	1,0
16.	911207	Sprzątaczką biurowa	40	1,0
17.	334306	Technik administracji*	39	0,9
18.	311204	Technik budownictwa*	38	0,9
19.	752205	Stolarz*	38	0,9
20.	751204	Piekarz*	37	0,8
21.	311990	Pozostali technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	36	0,8
22.	522305	Technik handlowiec*	36	0,8
23.	723105	Mechanik samochodów osobowych	36	0,8
24.	314207	Technik rolnik*	34	0,8
25.	242218	Specjalista do spraw badań społeczno-ekonomicznych	33	0,7
26.	351203	Technik informatyk*	33	0,7
27.	514101	Fryzjer*	33	0,7
28.	532201	Opiekunka domowa	33	0,7
29.	512002	Kucharz małej gastronomii*	32	0,7

Jak wynika z danych zawartych w powyższej tabeli, wśród zawodów szczególnie wpływających na kształtowanie równowagi na lokalnym rynku pracy powiatu sierpeckiego była większość tych, które również w końcu 2010 roku zaliczono do zawodów najczęściej reprezentowanych przez osoby poszukujące pracy. Poza tym pojawiła się kategoria: technik administracji, technik informatyk, technik handlowiec, fryzjer, kucharz małej gastronomii.

Dane zawarte w tabeli wskazują jednocześnie na to, że:

- poprawiła się sytuacja na lokalnym rynku pracy robotników placowych, kucharzy, szwaczek, murarzy,
- pogorszyła się natomiast pozycja konkurencyjna na tym rynku: sprzedawców, krawców, ślusarzy, techników ekonomistów, stolarzy,
- niekorzystna jest sytuacja sprzedawców, krawców, robotników budowlanych oraz robotników gospodarczych.

Powyższe świadczy o utrwalaniu się niekorzystnych warunków aktywizacji zawodowej niektórych bezrobotnych posiadających szczególne kwalifikacje

i umiejętności. Wskazuje to na konieczność wypracowania instrumentów, które będą skierowane właśnie do tych kategorii osób poszukujących pracy, które z okresu na okres stanowią zagrożenie dla wyrównywania dysproporcji charakteryzujących lokalny rynek pracy. Powtarzające się bowiem z roku na rok trudności w znalezieniu pracy w tych samych zawodach i specjalnościach mogą wywoływać większe zniechęcenie do poszukiwania pracy. Rolą samorządów terytorialnych powinno być w tym względzie promowanie nowych rodzajów działalności oraz weryfikowanie spójności systemu kształcenia z potrzebami rynku pracy, a publicznych służb zatrudnienia – określanie dostosowanych do potrzeb pracodawców form kształcenia.

2.2.2 Bezrobotne kobiety

Kobiety poszukujące pracy występowały we wszystkich wielkich grupach zawodowych, natomiast w mniejszym stopniu dotyczyło to podziału według kodów sześciocyfrowych. Jednocześnie należy zaznaczyć, że kobiety dominowały we wszystkich wielkich grupach zawodów poza kategoriami: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy oraz operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń. Taki stan miał miejsce również w roku poprzednim. Jest to konsekwencja przede wszystkim podziału na zawody męskie i kobiece. W tych właśnie kategoriach zawodów liczba kobiet jest najmniejsza.

Tabela nr 5

Zarejestrowane bezrobotne kobiety według zawodów - stan na koniec 2011r.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Ilość	[%] do ogółu kobiet
1.	522301	Sprzedawca*	275	11,8
2.	753105	Krawiec*	121	5,2
3.	331403	Technik ekonomista*	105	4,5
4.	753303	Szwaczka	95	4,0
5.	515303	Robotnik gospodarczy	81	3,5
6.	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	47	2,0
7.	235107	Pedagog	47	2,0
8.	512001	Kucharz*	45	1,9
9.	911207	Sprzątaczką biurową	40	1,7
10.	411004	Technik prac biurowych*	37	1,6
11.	334306	Technik administracji*	33	1,4
12.	522305	Technik handlowiec*	33	1,4
13.	532201	Opiekunka domowa	33	1,4
14.	514101	Fryzjer*	32	1,3
15.	242218	Specjalista do spraw badań społeczno-ekonomicznych	28	1,2
16.	512002	Kucharz małej gastronomii*	28	1,2
17.	311990	Pozostali technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	26	1,1
18.	314207	Technik rolnik*	24	1,0
19.	263102	Ekonomista	24	1,0
20.	613003	Rolnik*	20	0,9
21.	611403	Rolnik upraw mieszanych	17	0,7
22.	524990	Pozostali pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	17	0,7

23.	611104	Rolnik upraw polowych	15	0,6
24.	431290	Pozostali pracownicy do spraw statystyki, finansów i ubezpieczeń	15	0,6
25.	751201	Cukiernik*	14	0,6
26.	431101	Asystent do spraw księgowości	14	0,6
27.	912103	Prasowaczka ręczna	14	0,6
28.	932101	Pakowacz	13	0,5
29.	242217	Specjalista administracji publicznej	13	0,5

Najliczniej reprezentowaną kategorią zawodową wśród bezrobotnych kobiet stanowią sprzedawcy (275 osób czyli 11,8 % ogółu bezrobotnych kobiet), krawiec (121 osób czyli 5,2 % ogółu). Spośród 304 bezrobotnych sprzedawców – 275 to kobiety. Ich liczba w zawodzie wzrosła w porównaniu do 2010r. o 139 osób. Zatem podobnie jak w przypadku analizy ogólnej struktury bezrobotnych, kategoria ta stanowi największy problem dla ograniczenia nierównowagi na lokalnym rynku pracy. Na koniec 2011r. jest to wyraźnie zauważalne bo w tej grupie zawodów pojawił się kolejny zawód, który budził zainteresowanie znacznej liczby poszukujących pracy bezrobotnych kobiet - zawód technik administracji 33 osoby.

2.2.3 Bezrobotni absolwenci

Na rynku pracy w powiecie sierpeckim występuje w tej dziedzinie bardzo korzystna sytuacja, bowiem nie zauważono w ogóle kategorii, które wskazywałyby na istnienie problemu z aktywizacją zawodową młodych ludzi. Liczba zarejestrowanych absolwentów wynosiła 305 osób, w tym 181 kobiet, co stanowi 7 % do ogółu bezrobotnych. Nie pojawia się żadna wielka grupa zawodów, ani zawód, który wskazywałby na istotne problemy w uzyskaniu zatrudnienia. Odnosi się to zarówno do całej populacji, jak też kobiet – absolwentek. Jest to sytuacja podobna do tej, którą zaobserwowano w końcu 2010r. W związku z tym należy podkreślić, że niedopasowania strukturalne między popytem na pracę, a jej podażą są efektem długookresowych pozytywnych tendencji, występujących w obszarze edukacji oraz pewnego rodzaju nasycenia kadrami o określonych kwalifikacjach. Szczególnie ten ostatni czynnik ma charakter decydujący w przypadku wysokiego niedopasowania, występującego na lokalnym rynku pracy w odniesieniu do zawodów uzyskiwanych w drodze edukacji szkolnej (technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik ekonomista). Należy podkreślić jak duże znaczenie ma prowadzenie permanentnego monitoringu procesów dostosowawczych między systemem edukacji funkcjonującym w powiecie, a potrzebami pracodawców. Skuteczność tego rodzaju postępowania wydaje się znajdować odzwierciedlenie w obserwowanych na analizowanym rynku pracy pozytywnych przemianach, dotyczących zatrudniania ludzi młodych. Na podkreślenie zasługuje zjawisko mogące wpływać na zakres niedopasowań - jest nim jakość kształcenia oraz pozostająca z tym problemem w bezpośrednim związku, adekwatność posiadanych przez bezrobotnych umiejętności do oczekiwań pracodawców. Biorąc pod uwagę powyższe rozważania niezwykle istotną z punktu widzenia sytuacji na rynku pracy jest zindywidualizowana ocena działalności szkół ponadgimnazjalnych pod kątem kierunków kształcenia, które generują bezrobocie. Szczególnie powinno to dotyczyć szkół zawodowych, jako że kategorie zawodów i specjalności w głównej mierze wskazują właśnie na występujące w tych zakresach niedopasowanie. Bezrobotnymi są bowiem głównie osoby posiadające najniższy poziom wykształcenia. Takie dane będą przedmiotem rozważań części

prognostycznej w raporcie rocznym monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

Powyższą analizę potwierdzają przytoczone dane statystyczne (tab. 6) struktura bezrobotnych absolwentów wg najliczniej występującej sześciocyfrowej nazwy zawodu.

Tabela nr 6

Zarejestrowani bezrobotni absolwenci według zawodów - stan na koniec 2011r.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Ogółem bezrobotni	w tym kobiety	Absolwenci	w tym kobiety
1.	331403	Technik ekonomista*	117	105	13	11
2.	235107	Pedagog	55	47	10	10
3.	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	59	47	10	8
4.	351203	Technik informatyk*	33	10	10	2
5.	723103	Mechanik pojazdów samochodowych*	48	0	8	0
6.	311408	Technik elektronik*	17	1	6	1
7.	514101	Fryzjer*	33	32	6	6
8.	522301	Sprzedawca*	304	275	6	5
9.	311204	Technik budownictwa*	38	8	5	1
10.	311504	Technik mechanik*	81	1	5	0
11.	713201	Lakiernik*	5	0	4	0
12.	214390	Pozostali inżynierowie inżynierii środowiska	6	5	3	3
14.	261906	Prawnik legislator	3	2	3	2
15.	334306	Technik administracji*	39	33	3	2

Dotychczasowa charakterystyka sytuacji na rynku pracy wskazuje jednoznacznie, że w powiecie sierpeckim mamy do czynienia z bezrobociem strukturalnym, które jest trudne do ograniczenia w porównywalnie krótkim okresie. Z natury tego rodzaju niedopasowania mają charakter długookresowy.

2.2.4 Długotrwale bezrobotni

Liczba osób długotrwale bezrobotnych¹ pozostających bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy wyniosła 2519 stanowi to 57,8 % ogółu bezrobotnych.

W porównaniu do końca ubiegłego roku procentowy udział tej grupy poszukujących pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł, co może świadczyć o tym, iż ich sytuacja na lokalnym rynku pracy pogarsza się. Aby to jednak stwierdzić, należy poddać bardziej szczegółowej analizie tę grupę osób.

Na rynku pracy powiatu sierpeckiego struktura długotrwale bezrobotnych według wielkich grup zawodowych odpowiadała w zasadzie tej, którą zaobserwowano w trakcie analizy struktury dotyczącej ogólnej populacji bezrobotnych. Na koniec 2011 roku poza pracownikami usług osobistych i sprzedawcami oraz robotnikami przemysłowymi i rzemieślnikami, nie zauważa się dominacji „długotrwale

¹ Określenie „długotrwale bezrobotny” odnosi się do grupy osób pozostających bez pracy w okresie 12 miesięcy od dnia zarejestrowania się i nie jest zgodne z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20.04.2004r. (Dz.U. z 2008r. nr 69, poz. 415 z późn.zm.),

bezrobotnych” poszukujących pracy w poszczególnych wielkich grupach zawodowych.

Tabela nr 7

Zarejestrowani długotrwale bezrobotni według zawodów - stan na koniec 2011r.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Ilość bezrobotnych	[%] do ogółu	Długotrwale bezrobotni	[%] do ogółu długotrwale bezrobotnych
1.	515303	Robotnik gospodarczy	283	6,5	147	10,5
2.	522301	Sprzedawca*	304	7,0	142	10,1
3.	931301	Robotnik budowlany	121	2,8	60	4,3
4.	753303	Szwaczka	95	2,2	46	3,3
5.	753105	Krawiec*	121	2,8	44	3,1
6.	961302	Robotnik placowy	63	1,4	35	2,5
7.	722204	Ślusarz*	87	2,0	30	2,1
8.	331403	Technik ekonomista*	117	2,7	27	1,9
9.	512001	Kucharz*	47	1,1	26	1,8
10.	711202	Murarz*	62	1,4	26	1,8
11.	911207	Sprzątaczką biurową	40	0,9	22	1,6
12.	411004	Technik prac biurowych*	40	0,9	21	1,5
13.	311504	Technik mechanik*	81	1,8	20	1,4
14.	334306	Technik administracji*	39	0,9	19	1,3
15.	532201	Opiekunka domowa	33	0,7	19	1,3
16.	751204	Piekarz*	37	0,8	14	1,0
17.	932101	Pakowacz	20	0,5	14	1,0
18.	314207	Technik rolnik*	34	0,8	12	0,9
19.	611403	Rolnik upraw mieszanych	26	0,6	12	0,9
20.	613003	Rolnik*	30	0,7	12	0,9
21.	722314	Tokarz w metalu	23	0,5	12	0,9
22.	723105	Mechanik samochodów osobowych	36	0,8	12	0,9

Analizując powyższą tabelę trzeba podkreślić, że na koniec 2011r. w badanej grupie zawodów, zawodami generującymi długotrwale bezrobocie w powiecie sierpeckim były zarówno zawody męskie (robotnik gospodarczy - 147), jak i żeńskie (szwaczka - 46 osób, sprzedawca - 142 osoby).

Robotnik gospodarczy będący przedstawicielem grupy pracowników usług osobistych w strukturze badanych wielkich grup zawodowych, to zawód dominujący wśród długotrwale bezrobotnych. Populacja bezrobotnych, reprezentujących te zawody uległa zmniejszeniu o 49 osób w porównaniu do roku poprzedniego. Z uwagi na charakter zawodów, które wchodzi do tej wielkiej grupy zawodów, w zasadzie wyłącznie dotyczyło to mężczyzn. Zatem bezrobocie długookresowe wśród pracowników usług osobistych zostało skutecznie ograniczone. Mimo to, należy zwracać uwagę na potrzebę aktywizacji zawodowej tej kategorii osób długotrwale poszukujących pracy, bowiem pojawiają się te populacje wśród wszystkich bezrobotnych. Pozostawanie bez pracy krótsze niż jeden rok może łatwo przekształcić się w długotrwale poszukiwanie miejsca pracy, które przede wszystkim jest

wynikiem niedopasowania jakościowego posiadanych kwalifikacji do oczekiwań pracodawców oraz zmniejszającym się zapotrzebowaniem na pracowników tego rodzaju ze względu na występujący kryzys ekonomiczny.

Biorąc pod uwagę wykazane dane statystyczne (tab.7) należy podkreślić trwałość złej sytuacji sprzedawców, krawców i szwaczy na lokalnym rynku pracy. Nie jest ona związana – jak się wydaje – wyłącznie ze strukturą kształcenia, bowiem nie dotyczy absolwentów, tym niemniej dotyczy zapewne ludzi młodych, którzy nabyli tego rodzaju kwalifikacje i umiejętności przed rokiem lub wcześniej. Poza tym w znaczącym stopniu dotyczy to kobiet. Należałoby podjąć intensywne starania, mające na celu przekwalifikowanie tych osób, co może jednak napotkać na barierę braku skłonności do aktywności edukacyjnej. Dość istotne znaczenie ma w tym przypadku feminizacja tej grupy zawodowej, która wpływa na potrzebę wyboru specyficznej struktury oferowanych szkoleń/kursów.

2.3. Bezrobotni zarejestrowani według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy (PKD)

W końcu 2011 roku z terenu powiatu sierpeckiego zarejestrowanych było 4353 osoby bezrobotne (w tym samym okresie roku ubiegłego - 3921), z których większość - 3213, to poprzednio pracujący. Poprzednio pracujący stanowili zatem 73% ogółu bezrobotnych.

Dysproporcje występujące na lokalnym rynku pracy między liczbą ofert pracy, a liczbą bezrobotnych znajdują również swoje odzwierciedlenie w analizie porównawczej według sekcji PKD (tab.8).

Tabela nr 8

Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz ofert pracy na koniec 2011 r.

Lp.	Sekcja PKD	Bezrobotni zarejestrowani	[%] udział	Oferty pracy zgłoszone	[%] udział
1.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	82	2,6	20	3,5
2.	Górnictwo i wydobywanie	6	0,2	0	0
3.	Przetwórstwo przemysłowe	456	14,3	118	20,6
4.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0,1	1	0,2
5.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	19	0,6	10	1,7
6.	Budownictwo	300	9,4	58	10,1
7.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	492	15,4	110	19,1
8.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	54	1,7	8	1,4
9.	Transport i gospodarka magazynowa	64	2,0	48	8,4
10.	Informacja i komunikacja	4	0,1	1	0,2
11.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	22	0,7	3	0,5
12.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	55	1,7	19	3,3
13.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	69	2,2	27	4,7

14.	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	42	1,3	3	0,5
15.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	128	4,0	63	10,9
16.	Edukacja	50	1,6	24	4,1
17.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	27	0,8	16	2,8
18.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	26	0,8	31	5,4
19.	Pozostała działalność usługowa	174	5,4	14	2,4
20.	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	1	0,1	0	0
21.	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0
22.	Działalność nie zidentyfikowana	1119	35,0	0	0

Jak wynika z analizy danych statystycznych zawartych w tabeli, w powiecie sierpeckim struktura ofert pracy była proporcjonalna do struktury bezrobotnych-największa liczba ofert pracy wpływała do sekcji o największej liczebności bezrobotnych. Wyjątek stanowiła sekcja handel hurtowy i detaliczny, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe oraz pozostała działalność usługowa, gdzie udział bezrobotnych oscylował od 9,4% do ponad 15,4% wszystkich poszukujących pracy, a oferty pracy stanowiły 10,1 % do 20,6% wszystkich ofert zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy.

Jednocześnie największe szanse na podjęcie zatrudnienia mieli bezrobotni w sekcji działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, gdzie wystąpiła sytuacja porównywalnie mniejszej liczby bezrobotnych przy większej skali potrzeb pracodawców.

Nikłe szanse na podjęcie pracy mieli natomiast poszukujący miejsca pracy z sekcji: budownictwo, handel hurtowy i detaliczny, przetwórstwo przemysłowe, działalność w zakresie administracji publicznej i obrony narodowej. Była to sytuacja podobna do tego samego okresu roku 2010, ponieważ w tych sekcjach wystąpiło bardzo mało ofert pracy.

Na podstawie relacji pomiędzy liczbą bezrobotnych, a liczbą ofert pracy można dokonać klasyfikacji sekcji na dwie grupy:

- liczba zarejestrowanych bezrobotnych wyższa od liczby ofert pracy oraz
- liczba zarejestrowanych bezrobotnych niższa od liczby ofert pracy.

Reasumując powyższe – osoby poprzednio pracujące rejestrujące się w ciągu roku, jak też pozostające w rejestrach bezrobotnych pochodzą z tych samych sekcji PKD. Trudna do zdiagnozowania jest sekcja „Pozostała działalność usługowa” oraz „Handel hurtowy i detaliczny” – osoby bezrobotne wywodzą się przede wszystkim ze zlikwidowanej własnej działalności gospodarczej oraz z zlikwidowanych małych firm.

3. ANALIZA OFERT PRACY WG GRUP ZAWODÓW

Analizę utrudnia niewielka liczba ofert pracy wpływających do Powiatowego Urzędu Pracy. Dlatego dla zwiększenia efektywności badania przyjęto zasadę, że wskazane zostaną wszystkie kategorie, które nie mają charakteru jednostkowego.

3.1. Oferty pracy według zawodów

Oferty pracy zgłoszone do powiatowego urzędu pracy to wolne miejsca zatrudnienia, miejsca przygotowania zawodowego dla dorosłych, stażu oraz prac społecznie użytecznych. Od stycznia do końca grudnia 2011 roku z terenu powiatu sierpeckiego wpłynęło ogółem 577 ofert miejsc pracy. Zgłoszone propozycje pracy w większości dotyczyły prac subsydiowanych - stanowiły one 58,9%. Zatem wpływ subsydiowanych form zatrudnienia na kształtowanie popytu na pracę jest bardzo wysoki i w znaczący sposób wpływa na ożywienie regionalnego rynku pracy.

W 2011 roku wskaźnik dotyczący liczby bezrobotnych na 1 ofertę obliczany jako stosunek średniej liczby bezrobotnych do średniej liczby ofert będących w dyspozycji urzędu pracy wyniósł 87 osób na jedną ofertę pracy.

Strukturę procentową ofert pracy zgłoszonych w latach 2009 - 2011 w układzie wielkich grup zawodów przedstawia tabela nr 9.

Tabela nr 9

Struktura procentowa ofert pracy – grupy wielkie na koniec 2011 roku

Lp.	Nazwa grupy wielkiej	Rok		
		2009	2010	2011
		[%]		
1.	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,7	0,2	1,2
2.	Specjaliści	2,3	3,5	2,6
3.	Technicy i inny średni personel	22,6	31,1	22,6
4.	Pracownicy biurowi	12,7	12,3	11,1
5.	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	19,2	26,6	22,8
6.	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,1	0,5	0,0
7.	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	16,6	17,7	20,5
8.	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	6,4	4,2	10,3
9.	pracownicy przy pracach prostych	19,4	4,7	8,7
10.	Siły zbrojne	0,0	0,0	0,0

Jak wynika z danych, pracodawcy powiatu sierpeckiego najczęściej zgłaszali zapotrzebowanie w grupie : *Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy* (22,8% ogółu zgłoszonych ofert), zaś w ogóle nie wystąpiły oferty w grupie *Siły zbrojne*. Analizując strukturę zgłoszonych ofert, na przestrzeni 3 ostatnich lat, według dużych grup zawodów nastąpił znaczny wzrost ofert z grup: *przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy* oraz *operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń* natomiast znaczący spadek w grupie *pracownicy biurowi*.

Liczbę ofert pracy wg. zawodów obrazuje (tab. 10). W analizie uwzględnione zostały wszystkie te zawody elementarne, w których liczba ofert pracy była nie mniejsza niż 10.

Tabela nr 10
Oferty pracy według zawodów na koniec 2011 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy	Udział ofert pracy [%]
1.	334306	Technik administracji*	60	10,5
2.	522301	Sprzedawca*	46	8,0
3.	515303	Robotnik gospodarczy	37	6,4
4.	411004	Technik prac biurowych*	36	6,3
5.	833203	Kierowca samochodu ciężarowego	28	4,9
6.	753303	Szwaczka	23	4,0
7.	522305	Technik handlowiec*	19	3,3
8.	93120	Meliorant	19	3,3
9.	332203	Przedstawiciel handlowy	17	3,0
10.	723103	Mechanik pojazdów samochodowych*	16	2,8
11.	331301	Księgowy	11	1,9
12.	432103	Magazynier	10	1,7
13.	723104	Mechanik samochodów ciężarowych	10	1,7

Z analizy danych zawartych w tabeli wynika, że w porównaniu do 2010r. pojawiały się oferty pracy w większej liczbie zawodów i specjalności. Tym niemniej były również zawody, które wystąpiły w końcu roku poprzedniego, jednakże ilość ofert zmniejszyła się. Istotne zapotrzebowanie występowało w zawodach, o największej liczbie osób poszukujących pracy i rejestrujących się w PUP do końca 2011r. Dotyczyło to przede wszystkim sprzedawców, robotników gospodarczych.

Powyższa tabela dowodzi, że do zawodów generujących nowe miejsca pracy zaliczyć możemy: techników administracji, sprzedawców, techników prac biurowych, robotników gospodarczych, kierowców samochodów ciężarowych. Należy zauważyć, że w zawodach technik administracyjny i sprzedawca zdecydowaną większość stanowiły oferty odbycia stażu dla bezrobotnych w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Grupa: robotnik gospodarczy, robotnik budowlany i sprzedawcy, najczęściej znajduje prace krótkoterminowe, niejednokrotnie subsydiowane, głównie ze środków Funduszu Pracy. Na tutejszym rynku pracy istnieje duże zapotrzebowanie na pracowników o niskich kwalifikacjach i jednocześnie jest obserwowany duży napływ osób bezrobotnych w tych zawodach.

Szczególnie niskie są szanse na podjęcie pracy przez bezrobotnych w zawodach z grup wielkich: rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy, specjaliści oraz siły zbrojne, w odniesieniu do których nie wystąpiły zauważalne wielkości ofert pracy. Była to sytuacja podobna do tej, która wystąpiła w roku poprzednim. Może to oznaczać utrwalanie się braku pracy dla tej kategorii zawodowej, dlatego też należałoby zwrócić szczególną uwagę na problem przekwalifikowania tych osób.

Równocześnie należy podkreślić, że wskazane w tabeli zawody, w których pojawiały się oferty pracy w większości nie pokrywały zapotrzebowania rynku pracy. Najbardziej istotnie zjawisko to dotyczyło najliczniejszych grup w populacji bezrobotnych, zarówno w analizie statycznej, jak i dynamicznej. Jedynie w kilku analizowanych przekrojach liczba ofert pracy przekraczała liczbę bezrobotnych tj. wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz opieka zdrowotna i pomoc

społeczna. To oznacza, że podkreślane wcześniej niedopasowanie nie jest efektem braku zapotrzebowania ze strony pracodawców, a wynika głównie z niedostosowania umiejętności osób poszukujących pracy do ich oczekiwań.

4. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych, opierając się na danych, którymi dysponują powiatowe urzędy pracy, jak już wspomniano we wstępie opracowania, jest próbą określenia stopnia zapotrzebowania pracodawców na pracowników o określonych kwalifikacjach i zawodach. Należy jednak pamiętać, że obserwacja struktury zawodowej bezrobocia rejestrowanego nie jest w pełni wystarczająca. Istnieją bowiem grupy zawodowe, których przedstawiciele rzadko rejestrują się w urzędach pracy jako bezrobotni – są to przeważnie osoby posiadające wykształcenie lub specjalizację, na którą istnieje duży popyt na lokalnym rynku pracy. Osoby te poszukują zatrudnienia na własną rękę. Występują też oferty pracy, które pracodawcy rzadko zgłaszają do urzędów pracy, a które to oferty zamieszczają w lokalnej prasie bądź innych mediach. Oferty prasowe mogą więc również stanowić ważne źródło informacji o rozmiarach i kierunkach popytu na pracę.

Jednym z narzędzi badawczych w przedmiotowym monitoringu jest wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów ($W_{n,I}^k$). Z jego wykorzystaniem liczony jest stosunek średniej miesięcznej liczby zgłaszanych w badanym okresie ofert pracy do średniej miesięcznej liczby rejestrowanych w tym samym okresie bezrobotnych. Na podstawie wartości wyżej wymienionego wskaźnika, zawód jest odpowiednio kwalifikowany.

W wytycznych MGPIPS przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$W_{n,I}^k > 1,1$ to zawody deficytowe,

$0,9 \leq W_{n,I}^k \leq 1,1$ to zawody wykazujące równowagę na rynku pracy,

$W_{n,I}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe.

Początkiem analizy zawodów nadwyżkowych i deficytowych jest porównanie średniej liczby ofert pracy pojawiających się na lokalnym rynku pracy w stosunku do średniej liczby rejestrowanych w miesiącu bezrobotnych. Spodziewanym efektem porównania powinna być ocena możliwości zatrudnienia poszczególnych grup bezrobotnych posiadających określone zawody i specjalności. Przeprowadzając analizę, należy zwrócić uwagę na zawody, których wskaźnik intensywności deficytu jest maksymalny. Oznacza to, że w ewidencji nowo zarejestrowanych bezrobotnych nie było osób posiadających zawody wskazane przez pracodawcę w ofercie.

Na niekorzystną sytuację na rynku pracy powiatu sierpeckiego pod względem relacji między liczbą poszukujących pracy i liczbą ofert pracy, zgłaszanych do Powiatowego Urzędu Pracy, wskazało również badanie rankingu zawodów według szansy na podjęcie zatrudnienia według kodów czterocyfrowych. Spośród 225 kategorii, żadnej szansy na znalezienie pracy nie mieli poszukujący jej w 19 grupach zawodów. Powodem tej sytuacji może być występowanie pewnych specyficznych grup zawodowych, na które zapotrzebowanie pojawia się sporadycznie lub jest ograniczone względami przewidywanych i preferowanych kierunków rozwoju społeczno – gospodarczego. Pełne zabezpieczenie potrzeb osób poszukujących pracy, oznaczające pojawienie się chociaż jednej oferty dla każdego bezrobotnego wystąpiło jedynie w 49 kategoriach (wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy MAX), m.in:

- pośrednik finansowy,

- bibliotekarz,
- wulkanizator,
- sortowacz materiałów drzewnych,
- krojczy.

Powyższe dane skłaniają do sprecyzowania wniosku, iż nie można jednocześnie uznać, że możliwość uzyskania pracy wzrasta wraz z poziomem wykształcenia.

Na lokalnym rynku pracy występuje brak spójności między zapotrzebowaniem strony popytowej, a kwalifikacjami posiadanymi najczęściej przez osoby poszukujące pracy. Poza tym liczba pojawiających się ofert pracy w zawodach dominujących na lokalnym rynku pracy w sposób bezpośredni przesądza o tym, że jakość tych kwalifikacji musi często budzić zastrzeżenia pracodawców. Dlatego też w dalszym ciągu istotne znaczenie mają powody tego *status quo*, o których wcześniej wzmiankowano w opracowaniu, a mianowicie:

- po pierwsze – złej strukturze kształcenia, odnoszącej się szczególnie do pracowników biurowych oraz sprzedawców, a także zawodów, dla których w ogóle nie było ofert pracy,
- po drugie – niedostosowaniu poziomu reprezentowanych przez bezrobotnych kwalifikacji do oczekiwań pracodawców, co dotyczy w sposób szczególny przedstawicieli pracowników biurowych i sprzedawców i wywołuje dużą rotację pracowników.

Zaprezentowana analiza wskazuje na pogłębienie się na lokalnym rynku pracy powiatu sierpeckiego istotnych niedopasowań strukturalnych między popytem na pracę i jej podażą. Szczególnie dotyczy to tych kategorii osób poszukujących pracy, które najbardziej wpływają na kształtowanie się równowagi na lokalnym rynku pracy.

Na koniec 2011 roku na terenie powiatu sierpeckiego maksymalny wskaźnik osiągnęło 49 zawodów sześciocyfrowych. W większości z tych zawodów zgłoszono pojedyncze oferty pracy, a więc fakt ich zgłoszenia pozostaje bez znaczenia dla przedmiotowej analizy.

W analizie wskaźników intensywności nadwyżki, w zdecydowanej większości zawodów występuje wartość 0 (371 zawodów i specjalności), co było liczbą większą do zaobserwowanej w roku ubiegłym. Oznacza to dużą przewagę osób poszukujących pracy nad możliwościami ich zatrudnienia. Jest to oznaka wysokiej nadwyżki.

Ponadto jednak za zawody nadwyżkowe na lokalnym rynku pracy uznajemy również te, gdzie wskaźnik intensywności nadwyżki jest mniejszy od 0,9. Zawodów, które charakteryzowały się takim poziomem wskaźnika było w badanym okresie 62. W tej grupie zawodów, znalazły się następujące kategorie tych, które ważyły na sytuacji na lokalnym rynku pracy: robotnik gospodarczy (0,1823), szwaczka (0,3026), kelner (0,2), magazynier (0,2564). Szczególnie zatem niekorzystna wydaje się być sytuacja, magazynierów, robotników gospodarczych, którzy również w roku poprzednim stanowili zawody nadwyżkowe. W odniesieniu do tych bezrobotnych należałoby podjąć działania mające na celu przekwalifikowanie, które umożliwiłoby im aktywizację zawodową.

W sposób szczególny jednak należałoby potraktować te zawody, w których badany wskaźnik jest nieco większy. Może to bowiem wskazywać na przejściowy charakter niedopasowania. Im bliższy jest bowiem analizowany wskaźnik wartości 0,9, tym mniejsze znaczenie danego zawodu, jako nadwyżkowego.

Tabela nr 11
Wybrane zawody nadwyżkowe na koniec 2011 roku.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1.	962902	Dozorca	0,1818
2.	515303	Robotnik gospodarczy	0,1823
3.	818990	Pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani	0,1875
4.	513101	Kelner*	0,2
5.	721306	Blacharz samochodowy*	0,2
6.	261906	Prawnik legislator	0,25
7.	751104	Rozbieracz - wykrawacz	0,25
8.	432103	Magazynier	0,2564
9.	912103	Prasowaczka ręczna	0,2857
10.	931205	Robotnik drogowy	0,3
11.	753303	Szwaczka	0,3026
12.	222101	Pielęgniarka	0,3333
13.	523002	Kasjer handlowy	0,3333
14.	811105	Operator koparko - ładowarki	0,3333
15.	711501	Cieśla*	0,4
16.	143990	Pozostali kierownicy do spraw innych typów usług gdzie indziej niesklasyfikowani	0,5
17.	213303	Specjalista ochrony środowiska	0,5
18.	334201	Sekretarz sądowy	0,5
19.	341205	Pracownik socjalny	0,5
20.	524502	Sprzedawca w stacji paliw	0,5
21.	711101	Konserwator budynków	0,5
22.	712303	Tynkarz	0,5
23.	712612	Monter sieci wodnych i kanalizacyjnych	0,5
24.	721290	Pozostali spawacze i pokrewni	0,5
25.	741101	Elektromonter instalacji elektrycznych	0,5
26.	522305	Technik handlowiec*	0,5135
27.	711601	Brukarz	0,6667
28.	933304	Robotnik magazynowy	0,6667
29.	514202	Kosmetyczka	0,75
30.	931203	Meliorant	0,76

Z pośród 507 zawodów funkcjonujących na lokalnym rynku pracy, 62 z nich to zawody nadwyżkowe. W tabeli zawarto 30 zawodów, począwszy od najmniejszego wskaźnika intensywności nadwyżki zawodu. Ostatnie pozycje, bliskie dolnej granicy określającej przedział zawodów zrównoważonych zawarto w aneksie, z którego wynika, że przejściowy charakter bezrobocia może dotyczyć jedynie – spośród zawodów dominujących na lokalnym rynku pracy – technika handlowca, operatora koparko - ładowarki i w znacznie mniejszym stopniu tynkarza i brukarza. Z uwagi jednak na to, że sytuacja taka powtarza się z okresu na okres, to mogą oni stanowić problem dla kształtowania równowagi na lokalnym rynku pracy, przy czym w porównaniu do roku ubiegłego jest to problem narastający. Oznacza to również konieczność podejmowania działań umożliwiających przekwalifikowanie, bowiem pracodawcy potencjalnie nie

zwiększą zapotrzebowania lub zwiększą je w stopniu nieadekwatnym do potrzeb rynku pracy. W wielu przypadkach należałoby także przyjrzeć się strukturze systemu edukacyjnego, aby nie uległo zwiększeniu zjawisko „kształcenia dla bezrobocia”. Istotnym jest fakt, że w zawodach tych zgłoszono większą liczbę ofert pracy, toteż zgłoszenie pojedynczych ofert pracy nie zmieni pozycji tych zawodów w rankingu.

W tym samym okresie, na badanym obszarze wystąpiły również zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy). Było ich bardzo mało (15) i nieco więcej w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego. Wskaźniki intensywności nadwyżki (deficytu) generalnie równały się 1. W kategorii tej znalazły się ponownie zawody z kategorii, które wystąpiły w końcu roku 2010r tj. salowa, elektromechanik. Jednocześnie nie wystąpiła żadna z tych, które wpływały na kształtowanie równowagi na lokalnym rynku pracy (tab. 12) co zaobserwowano w roku poprzednim.

Tabela nr 12
Zawody zrównoważone na koniec 2011 roku.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1.	214404	Inżynier mechanik - maszyny i urządzenia przemysłowe	1
2.	241202	Doradca finansowy	1
3.	311104	Technik geodeta*	1
4.	325402	Technik masażyста*	1
5.	343202	Dekorator wnętrz	1
6.	351201	Konserwator systemów komputerowych i sieci	1
7.	422602	Recepcjonista	1
8.	441501	Pracownik do spraw osobowych	1
9.	514102	Fryzjer damski	1
10.	722390	Pozostali ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	1
11.	741103	Elektryk*	1
12.	741201	Elektromechanik*	1
13.	741204	Elektromechanik sprzętu gospodarstwa domowego	1
14.	834204	Operator sprzętu ciężkiego	1
15.	911206	Salowa	1

Analizując powyższe zestawienie należy równocześnie podkreślić, że zawody zrównoważone na sierpeckim rynku pracy były zawodami wymagającymi średniego i zawodowego poziomu wykształcenia.

W grupie maksymalnego deficytu nie znaleziono jednak – podobnie do analizy w roku ubiegłym – żadnego zawodu elementarnego, który byłby ważący dla sytuacji na lokalnym rynku pracy. Biorąc pod uwagę koniec roku ubiegłego, zawodów deficytowych jest więcej w końcu roku 2011 o 9 zawodów. Wskaźnik intensywności nadwyżki zawodów oscyluje między 5,6667 (przedstawiciel handlowy), a 1,0769 (kierowca samochodów ciężarowych). W roku ubiegłym najwyższy wskaźnik wynosił 7,5714 (technik administracji).

Nadal jednak pozytywna ocena w tej dziedzinie - technik administracji, przedstawiciel handlowy może świadczyć o braku posiadania przez nich odpowiadających pod względem jakościowym kwalifikacji. Należałoby bowiem podkreślić, że wskaźnik deficytu w ich przypadku był wyższy.

Tabela nr 13
Zawody deficytowe na koniec 2011r.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1.	332203	Przedstawiciel handlowy	5,6667
2.	331203	Referent (asystent) bankowości	5
3.	333105	Spedytor	5
4.	412001	Sekretarka	5
5.	411003	Pracownik kancelaryjny	4
6.	912202	Operator myjni	3
7.	331301	Księgowy	2,75
8.	262101	Archiwista	2
9.	513202	Barman	2
10.	515102	Intendent	2
11.	712202	Glazurnik	2
12.	817104	Operator maszyny papierniczej	2
13.	834401	Kierowca operator wózków jezdniowych	2
14.	921401	Pomocniczy robotnik przy konserwacji terenów zieleni	2
15.	334306	Technik administracji*	1,8182
16.	132301	Kierownik budowy	1,5
17.	411004	Technik prac biurowych*	1,2857
18.	723104	Mechanik samochodów ciężarowych	1,25
19.	833203	Kierowca samochodu ciężarowego	1,0769

Spośród 507 zawodów funkcjonujących na rynku pracy powiatu sierpeckiego, 19 z nich to zawody deficytowe. Analizując powyższe dane zauważymy, że wśród grup zawodowych o najwyższym wskaźniku intensywności deficytu pojawiły się oferty dla osób posiadających elementarne umiejętności zawodowe (np. glazurnik, kierowca operator wózka jezdniowego). Ponadto poszukiwane były osoby, od których wymagano konkretnej wiedzy, umiejętności i doświadczenia zawodowego, a w niektórych przypadkach także właściwych uprawnień (księgowy, kierownik budowy). Jednakże, w związku z niewielką liczbą ofert pracy i braku cykliczności ich występowania, trudno jednoznacznie określić wyżej wymienione zawody jako typowo deficytowe. Warto jednak wziąć powyższe dane pod uwagę przy określaniu kierunków szkoleń osób bezrobotnych.

5. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

W oparciu o sporządzony ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych, analizę napływu bezrobotnych oraz ofert pracy zgłoszonych w PUP w Sierpcu, nasuwają się następujące spostrzeżenia i wnioski:

- W ostatnich 3 latach stopa bezrobocia utrzymuje się na tym samym poziomie, jednakże następuje wzrost liczby osób zarejestrowanych.
- Z 4353 bezrobotnych z terenu powiatu sierpeckiego zarejestrowanych w końcu 2011 roku, osoby posiadające konkretny zawód czy specjalność stanowiły 67%.
- Na przestrzeni roku 2011 nastąpił niewielki wzrost procentowy wskaźnika zarejestrowanych bezrobotnych kobiet z 51% do 54% tj. o 3%.
- Analiza bezrobotnych na podstawie wielkich grup klasyfikacji zawodów wykazała, że największy odsetek stanowi grupa siódma tj. *Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy*, natomiast stały wzrost udziału procentowego następuje w grupach pierwszej i drugiej tj. odpowiednio : *Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy, Specjaliści*.
- Niezmiennie największą grupę zawodową wśród pozostających bez pracy stanowią bezrobotni nie posiadający zawodu (bez zawodu). Jest to grupa obejmująca przede wszystkim osoby z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym, osoby posiadające wykształcenie średnie ogólnokształcące oraz osoby z wykształceniem średnim zawodowym bez tytułu zawodowego. W okresie styczeń – grudzień 2011 roku zarejestrowało się 900 takich osób, co stanowi 20,6% wszystkich rejestrujących się. Osoby te znacznie częściej tracą pracę. Uzasadnione jest podejmowanie działań w zakresie aktywizowania tej grupy bezrobotnych poprzez np.: przekwalifikowania, szkolenia czy staże.
- W trudnej sytuacji na rynku pracy są również sprzedawcy (dotyczy to bezrobotnych deklarujących posiadanie tego zawodu - zawód wyuczony lub wykonywany). W tej grupie 90,4 % to kobiety. Dodać należy równocześnie, że liczba ofert skierowana do tej grupy bezrobotnych należy do najliczniejszych, ale również napływ do ewidencji bezrobotnych tej grupy zawodowej był duży. Wskazuje to na częste zmiany zatrudnionych na tych stanowiskach pracy.
- Wśród bezrobotnych posiadających staż pracy największy udział miały osoby poprzednio pracujące w branżach związanych z : pozostałą działalnością usługową, handlem hurtowym i detalicznym, budownictwem. Natomiast najliczniej reprezentowanymi zawodami wśród bezrobotnych były: sprzedawca i robotnik gospodarczy.
- Osoby bezrobotne pozostające bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy to 32,2% ogółu bezrobotnych. W porównaniu do analizowanego okresu 2010 roku nastąpił wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych co może świadczyć o pogorszeniu się sytuacji tej grupy na lokalnym rynku pracy.

- Na koniec 2011 roku z terenu powiatu sierpeckiego wpłynęło ogółem 577 ofert. Zgłoszone propozycje pracy w większości dotyczyły subsydiowanych miejsc zatrudnienia (przede wszystkim staże) - stanowiły one 58,9%. Zatem wpływ subsydiowanych form zatrudnienia na kształtowanie popytu na pracę jest bardzo wysoki. Jak wynika z danych, pracodawcy powiatu najczęściej zgłaszali zapotrzebowanie na pracowników usług osobistych i sprzedawców, techników i inny średni personel.
- Znaczna część ofert pracy dotyczyła stanowisk przy pracach prostych i niewymagających specjalnych kwalifikacji, co wiąże się jedynie z przeszkoleniem zainteresowanych potencjalnych pracowników.
- Liczba ofert skierowana do osób posiadających wyższe wykształcenie była niewielka; ranking zawodów nadwyżkowych i deficytowych pokazuje, że wyższe wykształcenie nie daje gwarancji zatrudnienia.
- Analiza ofert zaewidencjonowanych w 2011 roku wg struktury stanowisk pracy wykazuje stosunkowo dużą liczbę ofert na stanowiska: technik administracji i sprzedawca. Zauważyć należy jednak, że oferty te dotyczyły wyłącznie możliwości odbycia stażu, z których część zakończyła się zatrudnieniem po jego zakończeniu. Pozostałe zaś osoby nadal pozostaną w ewidencji bezrobotnych.
- Rozpatrując zgłoszone oferty pracy pod względem PKD dostrzec można, że największa ich liczba pochodziła od pracodawców prowadzących działalność w obrębie sekcji: *handel hurtowy i detaliczny, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe oraz pozostała działalność usługowa*. Należy jednak pamiętać, że na wysoki wskaźnik udziału ofert pracy zgłoszonych z administracji wpłynęły zgłaszane oferty pracy subsydiowanej – robót publicznych i staży.
- Obserwacja struktury zawodowej bezrobocia rejestrowanego i ofert pracy ma pomóc wskazać kwalifikacje, na jakie występuje zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy, a jakich jest w nadmiarze. Należy stwierdzić, że w analizowanym 2011 roku nadal panuje pogłębienie nierównowagi między podażą pracowników, a popytem w przekroju zawodowym. Notuje się wyraźną przewagę liczby zawodów nadwyżkowych w stosunku do zawodów deficytowych. Do zawodów nadwyżkowych czyli tych, w których liczba rejestrujących się bezrobotnych była wyższa niż zgłoszone w tym okresie zapotrzebowanie przez pracodawców w postaci propozycji pracy, należały głównie zawody grup dużych : pracownicy usług osobistych i sprzedawcy. Najmniej korzystny stosunek zgłoszonych ofert pracy do liczby rejestrujących się bezrobotnych miały m.in. zawody : technik administracji i technik prac biurowych. Ponadto poszukiwane były osoby, od których wymagano konkretnej wiedzy, umiejętności i doświadczenia zawodowego, a w niektórych przypadkach również stosownych uprawnień. Jednakże w związku z względnie niewielką liczbą ofert pracy i brakiem cykliczności ich występowania trudno jednoznacznie określić wyżej wymienione zawody jako typowo deficytowe. Warto jednak wziąć powyższe dane pod uwagę przy określaniu kierunków szkoleń osób bezrobotnych.

- Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych w oparciu o statystykę rynku pracy nie jest w stanie określić rzeczywistej skali zjawiska. Wynika to z faktu, że nie wszystkie wolne miejsca pracy są zgłaszane przez pracodawców do Urzędu.

*Z-ca Dyrektora Urzędu
- / -
inż. Jakub Smółczyński*

Opracowanie:
J.M/
Sierpc, marzec 2012r.

6. ANEKS STATYSTYCZNY

(tabele wynikowo - bazowe)

T-II/P-1	BEZROBOTNI WEDŁUG ZAWODÓW W POWIECIE SIERPECKIM STAN W KOŃCU 2011R.
T-II/P-1a	STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG GRUP ZAWODÓW W POWIECIE SIERPECKIM - STAN W KOŃCU 2011R.
T-II/P-2	NAPŁYW BEZROBOTNYCH WEDŁUG ZAWODÓW W POWIECIE SIERPECKIM W 2011R.
T-II/P-2a	STRUKTURA NAPŁYWU BEZROBOTNYCH WEDŁUG GRUP ZAWODÓW W POWIECIE SIERPECKIM W 2011R.
T-II/P-3	OFERTY PRACY W DŁUG ZAWODÓW W POWIECIE SIERPECKIM W 2011R.
T-II/P-3a	STRUKTURA OFERT PRACY WEDŁUG GRUP ZAWODÓW W POWIECIE SIERPECKIM W 2011R
T-II/P-4	ZAWODY DEFICYTOWE I NADWYŻKOWE W POWIECIE SIERPECKIM W 2011R.
T-II/P-5	RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH W POWIECIE SIERPECKIM W 2011 ROKU (kod dwucyfrowy)
T-II/P-6	RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH W POWIECIE SIERPECKIM W 2011 ROKU (kod czterocyfrowy)
T-II/P-9	BEZROBOTNI WG RODZAJU DZIAŁALNOŚCI OSTATNIEGO MIEJSCA PRACY ORAZ OFERTY PRACY W POWIECIE SIERPECKIM W 2011R.
T-II/P-9a	STRUKTURA BEZROBOTNYCH I OFERT PRACY W POWIECIE SIERPECKIM STAN W KOŃCU 2011R.